

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราซโมเดล

The Development of Competency-Based Curriculum Integrated with Local
Community for Elementary School Students: Korat Model

ชัยชนพงษ์ จันทวงศ์เดือน, จรีลักษณ์ รัตนพันธ์, สมเกียรติ ทานอก, แสงเพชร เจริญราษฎร์,
ธัญญรัตน์ ชิดไธสง, ณัฐธิดา ภูบุญเพชร, สิรินาถ จงกลกลาง*

Chatsaphon Chanwongduen, Jareeluk Ratanaphan, Somkiat Tanok, Sangpet Chareonrat,
Thanyarat Chidthaisong, Natthida Phuboonphat, Sirinat Jongkonklang*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

340 Suranarai Road, Nai Mueang Subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima District,

Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

รับบทความ: 27 ตุลาคม 2568

ปรับปรุงบทความ: 20 เมษายน 2569

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 28 เมษายน 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราซโมเดล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนบ้านหัวทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย หลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น จำนวน 6 หลักสูตร และแบบประเมินความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกรอบแนวคิด 4 มิติ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ และทักษะทางสังคมอารมณ์ โดยทุกมิติเชื่อมโยงกับบริบทของจังหวัดนครราชสีมาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นหลักสูตรบูรณาการแบบซ้อนกันที่บูรณาการหลายทักษะ แบ่งเป็น 6 ระดับชั้น ตั้งแต่หลักสูตรหนูน้อยโคราซเรียนรู้โลกใบเล็กสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึง

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

อีเมล: Sirinat.j@nrnu.ac.th

หลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้าง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผลการประเมินหลักสูตร พบว่า ภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ

หลักสูตรบูรณาการ ฐานสมรรถนะ ชุมชนท้องถิ่น โคราชโมเดล ระดับประถมศึกษา

Received: October 27, 2025

Revised: April 20, 2026

Accepted: April 28, 2026

Abstract

This study aimed to develop and evaluate a competency-based integrated curriculum connected to the local community for primary school students, known as the Korat Model. The target group consisted of 12 school administrators and teachers from Ban Hua Thale School under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. The research instruments included six competency-based integrated curricula and a suitability assessment form. Data were analyzed using content analysis, mean, and standard deviation. The findings indicated that the developed curriculum was structured around four conceptual dimensions: fundamental skills, transformative competencies, learning processes, and social-emotional skills. All dimensions were systematically linked to the context of Nakhon Ratchasima Province. The curriculum employed a nested integrated approach that incorporated multiple skills across six grade levels, ranging from “Little Korat Learners Exploring a Small World” for Grade 1 to “Korat Citizens to the Global Stage” for Grade 6. The evaluation results showed that the overall curriculum was appropriate at a high level.

Keywords

Integrated curriculum, Competency-based, Local community, Korat Model, Elementary education

บทนำ (Introduction)

นครราชสีมาหรือโคราช เป็นเมืองประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,493.964 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในภาคและเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงภูมิภาค (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา, 2565) โคราชมีเอกลักษณ์

โดดเด่นด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ภาษาโคราช และภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดมายาวนาน รวมทั้งมีศักยภาพในการพัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1, 2565) ด้วยเหตุนี้ การบูรณาการความเป็นท้องถิ่นของโคราชเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนจึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564, 5) ได้เสนอไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในบริบทของโคราช ภายใต้แนวคิด “โคราชโมเดล” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะหลัก แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และบริบทชุมชนท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการนำกรอบสมรรถนะหลักสู่การพัฒนาผู้เรียนบนฐานหลักสูตรอิงมาตรฐานที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านแนวทางการใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะและการใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ โดยบูรณาการเนื้อหาท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นควบคู่ไปกับการเข้าใจและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย และพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดนครราชสีมาที่เน้นการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 คำนึงถึงเอกลักษณ์ของโคราช และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล เป็นหลักสูตรบูรณาการแบบซ้อนกันที่บูรณาการหลายทักษะ มีการผสมผสานแนวคิดหลักสูตรบูรณาการที่ นิภา เพชรสม (2563, 68) ได้กล่าวถึง การเชื่อมโยงสาระสำคัญของวิชาที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานจนเกิดเป็นเนื้อหาใหม่ที่เป็นองค์รวมและสอดคล้องกับสภาพจริงเข้ากับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) เสนอไว้ โดยเฉพาะการนำกรอบสมรรถนะหลักสู่การพัฒนาผู้เรียนบนฐานหลักสูตรอิงมาตรฐาน แนวคิดนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Thummaphan et al. (2022, 200) ที่ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการนำหลักสูตรแกนกลางฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และการดำรงชีวิต นอกจากนี้ การบูรณาการความเป็นท้องถิ่นเข้ากับหลักสูตรฐานสมรรถนะยังสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาฐานสถานที่ (Place-Based Education) ที่ Sobel (2004) ได้นิยามไว้ว่า เป็นกระบวนการใช้ชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมและใกล้ตัวจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความผูกพันกับชุมชนของตนเอง อย่างแน่นแฟ้น ซึ่ง Vander Ark et al. (2020) ได้เสริมว่า

การเรียนรู้ฐานสถานที่เป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรม ธรรมชาติ และเศรษฐกิจของท้องถิ่นเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะดังกล่าวจึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนด แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นตนเอง สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดนครราชสีมา ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยภาพตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 คำนึงถึงอัตลักษณ์ของโคราช และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล จึงเป็นแนวทางที่บูรณาการความเป็นท้องถิ่นของโคราชเข้ากับการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างรากฐานการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืนตามบริบทของจังหวัดนครราชสีมา การพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบนี้จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และสังคม โดยผู้เรียนจะเติบโตเป็นพลเมืองที่มีสมรรถนะสูง มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และสามารถเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดนครราชสีมา และประเทศชาติให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคงในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล
2. เพื่อประเมินหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบในการวิจัย มีหัวข้อดังนี้

สมรรถนะ เป็นความสามารถที่เป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะหลายส่วนเข้าด้วยกันครูจึงไม่สามารถประเมินผลได้อย่างชัดเจนภายในเวลาเพียง 1-2 บทเรียน/หน่วยการเรียนรู้ หากแต่สมรรถนะของผู้เรียนจะพัฒนาขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงได้ลงมือกระทำผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ผสมผสานกันระหว่างสาระความรู้กระบวนการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม ครูจะสามารถประเมินได้ว่าผู้เรียนมีสมรรถนะนั้นๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564, 5)

สมรรถนะมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น 2) ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) คือ เจตคติ

ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือ และไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น และ 5) แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดง พฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, 68)

หลักสูตรบูรณาการ หมายถึง การจัดหลักสูตรที่เชื่อมโยงและผสมผสานสาระสำคัญของวิชาต่างๆ หรือภายในกลุ่มสาระเดียวกัน จนเกิดเป็นเนื้อหาใหม่แบบองค์รวม สอดคล้องกับบริบทและชีวิตจริงของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย มีประสบการณ์ต่อเนื่อง ครอบคลุมเนื้อหาอย่างกว้าง และฝึกทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ ภายใต้หัวข้อหรือธีม (Theme) ที่เชื่อมโยงสาระต่างๆ อย่างสมดุล การจัดหลักสูตรแบบนี้จึงเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจรอบด้านและสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2560, 69; นิภา เพชรสม, 2563, 294) โดยที่หลักสูตรบูรณาการมี 10 รูปแบบ ดังที่ Lake & Fogarty (2000) ได้แก่ รูปแบบแยกส่วน (Fragment) ที่สอนเนื้อหาแยกกัน รูปแบบเชื่อมโยง (Connected) ที่เชื่อมโยงหัวข้อภายในกลุ่มสาระ รูปแบบซ้อนกัน (Nested) ที่บูรณาการหลายทักษะ รูปแบบเรียงลำดับ (Sequenced) จัดหน่วยการเรียนรู้คู่ขนาน รูปแบบการมีส่วนร่วม (Shared) วางแผนร่วมระหว่างครู รูปแบบการโยงใย (Webbed) เชื่อมต่อหลายกลุ่มสาระ รูปแบบร้อยด้าย (Threaded) เน้นทักษะหลัก รูปแบบสหวิทยาการ (Integrated) สอนเนื้อหาคาบเกี่ยวร่วมกัน รูปแบบขยายให้ใหญ่ขึ้น (Immersed) ผู้เรียนบูรณาการ และรูปแบบเครือข่าย (Networked) เรียนรู้ผ่านเครือข่ายหลากหลาย ทั้งหมดช่วยให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะต้องครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum aims) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ผ่านหลักสูตร เป็นตัวกำหนดทิศทาง และขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม เพื่อใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล 2) เนื้อหา (Content) เป็นสิ่งที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ลำดับเนื้อหาสาระ และการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม 3) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร การจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร และสิ่งแวดล้อมและการดำเนินการสอน 4) การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) คือ การหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหญ่ และมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินจำเป็นต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, 254) ทั้งนี้ หลักสูตรบูรณาการในงานวิจัยนี้ เป็นการบูรณาการแบบซ้อนกันที่บูรณาการหลายทักษะ โดยสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนเข้าด้วยกัน ผ่านประสบการณ์จริงและกิจกรรมที่หลากหลาย

โดยเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับบริบทชุมชนท้องถิ่นในลักษณะองค์รวม เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า สมรรถนะ คือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และบุคลิกลักษณะ ซึ่งพัฒนาผ่านประสบการณ์จริง และกิจกรรมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจะเกิดสมรรถนะเมื่อสามารถลงมือปฏิบัติและได้รับการประเมินหลักสูตรบูรณาการ เป็นการเชื่อมโยงสาระสำคัญของวิชาต่างๆ หรือภายในกลุ่มสาระเดียวกันจนเกิดเนื้อหาใหม่แบบองค์รวม สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนมี 10 รูปแบบ ได้แก่ แยกส่วน เชื่อมโยง ซ้อนกัน เรียงลำดับมีส่วนร่วม โยงใย ร้อยด้าย สหวิทยาการ ขยายให้ใหญ่ขึ้น และเครือข่าย ซึ่งหลักสูตรบูรณาการที่พัฒนาขึ้นควรครอบคลุมจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การนำไปใช้ และการประเมินผล ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจรอบด้าน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะได้จริงในชีวิตและสถานการณ์ต่างๆ

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนบ้านหัวทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เขต 1 จำนวน 12 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อทดลองใช้หลักสูตร เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ดำเนินการวิจัย และบริบทของโรงเรียนมีความคล้ายคลึงกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้หลักสูตรในระยะต่อไปของงานวิจัยนี้

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

2.1 หลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับครูระดับประถมศึกษาจำนวน 6 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรหนูน้อยโคราชเรียนรู้โลกใบเล็ก จำนวน 30 ชั่วโมง 2) หลักสูตรเด็กโคราชใส่ใจชุมชนหลักสูตร จำนวน 33 ชั่วโมง 3) หลักสูตรนักสำรวจโคราช จำนวน 60 ชั่วโมง 4) หลักสูตรนักพัฒนาโคราช จำนวน 70 ชั่วโมง 5) หลักสูตรยุวชนคนโคราช จำนวน 40 ชั่วโมง และ 6) หลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้าง จำนวน 30 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นชั้นละ 1 หลักสูตร แต่ละหลักสูตร ประกอบด้วยหัวข้อความเป็นมา จุดมุ่งหมาย กรอบแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผล บทบาทครูและผู้เรียน เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้หลักสูตร พร้อมกับคู่มือการใช้หลักสูตร ทั้งนี้ การพัฒนาเริ่มจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษา บริบทพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา หลักสูตรบูรณาการ พร้อมทั้งทักษะและความรู้ที่จำเป็นในอนาคตของนักเรียนระดับประถมศึกษา เมื่อดำเนินการสร้างหลักสูตรเสร็จแล้ว คณะผู้วิจัยนำหลักสูตรไปหาคุณภาพกับผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 12 คน โรงเรียนบ้านหัวทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เขต 1 เพื่อหาความเหมาะสมของหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล โดยเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการความเหมาะสม

ของหลักสูตร จำนวน 15 รายการ เกี่ยวกับหลักการและแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน การออกแบบกิจกรรม การเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบทท้องถิ่นและชีวิตจริง การจัดประสบการณ์ตรง การใช้คำถามกระตุ้นการคิด การส่งเสริมการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประยุกต์ความรู้การทำงานร่วมกัน การพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะทางสังคม ความรับผิดชอบพลเมือง การคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การประเมินผลหลากหลาย การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม และการเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของครูและผู้เรียน ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย และ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด เมื่อดำเนินการสร้างแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการตรวจสอบ พบว่ารายการประเมินทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกัน จากนั้นจึงนำแบบประเมินไปใช้ในการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยติดต่อประสานไปยังผู้เชี่ยวชาญ นัดหมายวันเวลาสถานที่ และจัดส่งเอกสารหลักสูตรและแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรให้กับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบประเมินก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการผ่านกระบวนการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นระดับประถมศึกษา: โคราซโมเดล ณ โรงเรียนบ้านหัวทะเล ดังนี้

- 1) คณะผู้วิจัยติดต่อประสานงานไปยังผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทดลองใช้หลักสูตร
- 2) คณะผู้วิจัยดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการทดลองใช้หลักสูตรให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผ่านการอธิบายรายละเอียดของหลักสูตรอย่างครบถ้วนและชัดเจน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จากนั้นแบ่งกลุ่มครูผู้สอนตามระดับชั้น ร่วมกันศึกษาและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบ้านหัวทะเล โดยการศึกษาความต้องการของนักเรียน กำหนดประเด็นที่สนใจและกำหนดกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมในหลักสูตร กำหนดปฏิทินดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร
- 3) คณะผู้วิจัยให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตร พร้อมทั้งครูผู้สอนปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้กับนักเรียน
- 4) ครูผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ พร้อมทั้งคณะผู้วิจัยนิเทศติดตามการทดลองใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
- 5) คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมสะท้อนผลการทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้บริหารและครูผู้สอน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริงในระยะต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ได้แก่ 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด 1.51-2.50 หมายถึง น้อย 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 3.51-4.50 หมายถึง มาก และ 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล ได้ออกแบบกรอบการพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุม 4 มิติ สำคัญเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้อย่างสมดุล กรอบแนวคิดหลักสูตรประกอบด้วย การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นโคราช การส่งเสริมสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงผ่านการแก้ไขปัญหาชุมชนจริง การบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติและการสะท้อนคิด และการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการทั้ง 4 มิตินี้สร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีสมรรถนะสูงและความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง พบว่า

1.1 หลักการของหลักสูตร

1.1.1 หลักสูตรหนูน้อยโคราชเรียนรู้โลกใบเล็ก มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสิ่งใกล้ตัวในบริบทท้องถิ่นโคราชตามแนวคิด “รู้รากเหง้า ก้าวสู่สากล” ผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง

1.1.2 หลักสูตรเด็กโคราชใส่ใจชุมชน เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับชุมชนผ่านการเรียนรู้แบบบูรณาการในบริบทท้องถิ่น ใช้การเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะสังคม อารมณ์และความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

1.1.3 หลักสูตรนักสำรวจโคราช มุ่งพัฒนาการแสวงหาความรู้ โดยบูรณาการหลายศาสตร์ในบริบทโคราช ผ่านการสำรวจ ค้นคว้า และการเรียนรู้เชิงปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเสริมสมรรถนะด้านกระบวนการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์

1.1.4 หลักสูตรนักพัฒนาโคราช เน้นการนำความรู้แบบบูรณาการไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนจริง ผ่านโครงการและการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ โดยส่งเสริมสมรรถนะการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.1.5 หลักสูตรยุวชนคนโคราช มุ่งสร้างอัตลักษณ์ และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ผ่านการเรียนรู้แบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ควบคู่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะสังคมอารมณ์และภาวะผู้นำ

1.1.6 หลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้าง มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพ โดยบูรณาการความรู้จากบริบทท้องถิ่นสู่ระดับสากล ผ่านการปฏิบัติจริงและความร่วมมือในวงกว้าง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ครบทุกด้าน

1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.2.1 หลักสูตรหนุนย่อยโคราชเรียนรู้โลกใบเล็ก เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน เขียน คำนวณ และใช้เทคโนโลยีเบื้องต้น ควบคู่การเรียนรู้จากบริบทใกล้ตัวและวางรากฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.2.2 หลักสูตรเด็กโคราชใส่ใจชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม อารมณ์ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

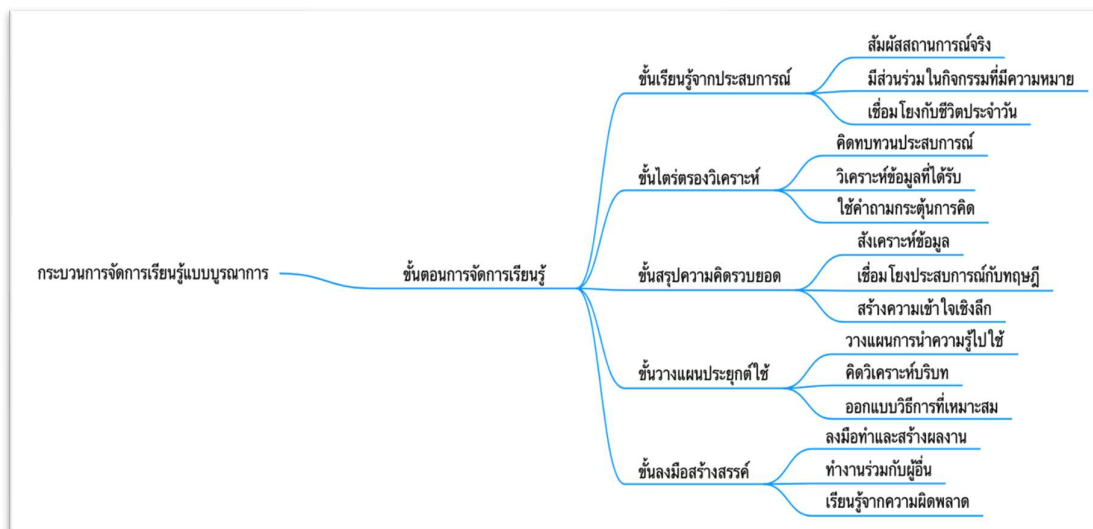
1.2.3 หลักสูตรนักสำรวจโคราช เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสืบสอบ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการสำรวจและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

1.2.4 หลักสูตรนักพัฒนาโคราช เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม โดยเน้นการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการทำโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

1.2.5 หลักสูตรยุวชนคนโคราช เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบต่อสังคม เสริมสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น

1.2.6 หลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้าง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ในระดับสากล มีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าใจความหลากหลาย และสามารถเชื่อมโยงความรู้ ท้องถิ่นสู่บริบทอาเซียนและนานาชาติได้

1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1: กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1.4 บทบาทครู ครูในหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ที่ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงบริบทท้องถิ่น และใช้คำถามชั้นสูงกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ นักวิจัยในห้องเรียนที่สังเกตและบันทึกพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องพร้อมสะท้อนและปรับปรุงการสอน ผู้เชื่อมโยงชุมชนที่ประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับนักเรียน ทั้งนี้ ครูต้องมีทักษะสำคัญในการบูรณาการเนื้อหาข้ามศาสตร์ การประเมินฐานสมรรถนะแบบรอบด้าน การจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

1.5 บทบาทนักเรียน นักเรียนในหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ผู้เรียนรู้เชิงรุกที่กล้าตั้งคำถาม ลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง ผู้สร้างความรู้ที่สังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่ง สร้างผลงานที่แสดงความเข้าใจและแบ่งปันความรู้กับผู้อื่น ผู้ร่วมงานที่ดีซึ่งทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และผู้มีจิตสำนึกพลเมืองที่รักท้องถิ่นโคราช มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชนและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ นักเรียนต้องแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังอย่างการมีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือเพื่อน มีวินัยในตนเอง และรู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น

1.6 การวัดและประเมินผลในหลักสูตรโคราชโมเดลมุ่งเน้นการประเมินแบบรอบด้านโดยรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน เพื่อน ครูและชุมชน รวมทั้งประเมินตามสภาพจริงจากการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย Rubric การประเมินสมรรถนะที่แบ่งเป็น 4 ระดับ ที่รวบรวมผลงานและการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1 หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง 2 หมายถึง ระดับเริ่มต้น 3 หมายถึง ระดับกำลังพัฒนา และ 4 หมายถึง ระดับเชี่ยวชาญ โดยแบ่งน้ำหนักการประเมินตามความสำคัญของสมรรถนะในชีวิตจริง ได้แก่ 1) ทักษะพื้นฐาน (ร้อยละ 30) ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การใช้ภาษา การคำนวณ การใช้เทคโนโลยี การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม การจัดการด้านการเงิน และการจัดการตนเอง 2) สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 25) ประกอบด้วย การรับผิดชอบต่อสังคม การจัดการความขัดแย้งและความท้าทาย ความร่วมมือกับผู้อื่น การรักษาค่านิยม การมุ่งเน้นการปฏิบัติงาน การเรียนรู้จากความผิดพลาด การคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดล่วงหน้า 3) กระบวนการเรียนรู้ (ร้อยละ 25) ประกอบด้วย การคาดการณ์ การลงมือปฏิบัติ การสะท้อนคิด การริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับตัว ความเป็นผู้นำ ความตระหนักด้านสังคมและวัฒนธรรม และการทำงานเป็นทีม 4) ทักษะทางสังคมอารมณ์ (ร้อยละ 20) ประกอบด้วย ทักษะในการปฏิบัติงาน การกำกับอารมณ์ตนเอง ความร่วมมือในสังคม การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่น และทักษะเชิงซ้อน

1.7 เงื่อนไขความสำเร็จของหลักสูตรโคราชโมเดล ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรที่ต้องมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรมและการให้คำปรึกษา พร้อมการเปลี่ยนแปลงมุมมองของครูจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 2) ด้านการสนับสนุนที่ครอบคลุม

ทั้งการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองที่เข้าใจและยอมรับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ และ 3) ด้านระบบและนโยบายที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา พร้อมความยืดหยุ่นในการประเมินผลนักเรียน ทั้งนี้ ตัวชี้วัดความสำเร็จครอบคลุมทั้งความกระตือรือร้นและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.8 โครงสร้างหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โคราชโมเดล ได้ดำเนินการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเชื่อมโยงความเป็นท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยแต่ละระดับชั้นได้รับการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียนในแต่ละวัย พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับบริบททางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดนครราชสีมาอย่างแท้จริง โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยชื่อหลักสูตรที่สะท้อนเอกลักษณ์ของแต่ละระดับชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่จัดเรียงตามลำดับความสำคัญและความเหมาะสมตามวัย และจุดเน้นของหลักสูตรที่ชี้ให้เห็นถึงสมรรถนะหลักที่ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาผ่านการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละระดับชั้น มีดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรตามระดับชั้น/ชื่อหลักสูตร ชื่อหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตร และจุดเน้นของหลักสูตร

ระดับชั้น /ชื่อหลักสูตร	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตร	จุดเน้นของหลักสูตร
ป. 1 หลักสูตรหนูน้อย โคราชเรียนรู้โลกใบเล็ก	หน่วยที่ 1 นำหนูจากบ้านสู่โลกกว้าง	พัฒนาทักษะพื้นฐาน จัดการอารมณ์ และสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
	หน่วยที่ 2 ภาษาและวิถีถิ่นโคราช	
ป. 2 หลักสูตรเด็กโคราช ใส่ใจชุมชน	หน่วยที่ 1 ชุมชนโคราชแสนสุข	การทำงานร่วมกับผู้อื่น จิตสาธารณะ และความรับผิดชอบ
	หน่วยที่ 2 สิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา	
ป. 3 หลักสูตรนักสำรวจ โคราช	หน่วยที่ 1 เรียนรู้วิถีโคราช	การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทักษะ ผู้ประกอบการ และการคิดเชิงกลยุทธ์
	หน่วยที่ 2 ตลาดและเศรษฐกิจชุมชน	
ป. 4 หลักสูตรนักพัฒนา โคราช	หน่วยที่ 1 สร้างสรรค์โคราชน่าอยู่	Design Thinking การสร้างนวัตกรรม และการมีส่วนร่วมกับชุมชน
	หน่วยที่ 2 ทรัพยากรและภูมิปัญญาโคราช	
ป. 5 หลักสูตรยุวชนคน โคราช	หน่วยที่ 1 โคราชสู่อาเซียน	การเชื่อมโยงภูมิภาค ธุรกิจสีเขียว และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
	หน่วยที่ 2 นวัตกรรมจากภูมิปัญญาสู่สากล	
ป. 6 หลักสูตรพลเมือง โคราชสู่โลกกว้าง	หน่วยที่ 1 โคราชในบริบทโลก	พลเมืองโลก การคิดเชิงระบบ และการพัฒนาสมรรถนะอนาคต
	หน่วยที่ 2 นวัตกรรม สร้างสรรค์เพื่ออนาคตโคราช	

2. ผลการประเมินหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โคราชโมเดล

จากการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล ณ โรงเรียนบ้านหัวทะเล โดยครูและนักเรียนร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของหลักสูตรต้นแบบที่พัฒนาขึ้น ผลการประเมินหลักสูตรมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความเหมาะสมของหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล

ระดับชั้น/ชื่อหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรหนูน้อยโคราชเรียนรู้โลกใบเล็ก	3.90	0.50	มาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรเด็กโคราชใส่ใจชุมชนหลักสูตร	4.06	0.53	มาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลักสูตรนักสำรวจโคราช	4.06	0.53	มาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตรนักพัฒนาโคราช	3.73	0.62	มาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรยุวชนคนโคราช	3.93	0.41	มาก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้าง	4.57	0.59	มากที่สุด
รวม	4.04	0.29	มาก

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสม ของหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล พบว่าโดยภาพรวม หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (4.04, 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักสูตร พบว่าหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้าง (4.57, 0.59) รองลงมา คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรเด็กโคราชใส่ใจชุมชนหลักสูตร และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลักสูตรนักสำรวจโคราช (4.06, 0.53) และหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตรนักพัฒนาโคราช (3.73, 0.62) ทั้งนี้จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีข้อเสนอแนะและได้ปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้ ปรับลดความยากของหลักสูตรในช่วงประถมปลายให้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน ปรับรูปแบบการจัดกิจกรรมให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและหลักสูตรสถานศึกษา ปรับลดจำนวนชั่วโมงในบางหน่วยการเรียนรู้ให้กระชับมากขึ้นเพื่อลดผลกระทบต่อเวลาเรียน

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า “โคราชโมเดล” สามารถพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทนครราชสีมา โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน ควบคู่กับความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และการนำความรู้ไปใช้ได้จริงอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. หลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราซโมเดล พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 6 หลักสูตร แต่ละหลักสูตรประกอบด้วยความเป็นมา จุดมุ่งหมาย กรอบแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผล บทบาทของครูและนักเรียน และเงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้ เนื่องจากทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเชื่อมโยง สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การเกิดผลลัพธ์ตามสมรรถนะหลักของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบททางการศึกษา และความต้องการของผู้เรียนในพื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และแนวทางการประเมินผล เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดของ Blank & Pechman (1995, 58) และ Curry & Temple (1992, 78) ที่เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 6 ส่วน ได้แก่ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน ทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินผล จะเห็นได้ว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยเรื่องนี้ ได้ต่อยอดแนวคิดแนวคิดองค์ประกอบหลักสูตรข้างต้นที่เสนอไว้ และได้เพิ่มองค์ประกอบ “กรอบแนวคิด” และ “เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้หลักสูตร” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของครูประถมศึกษาไทย การมีกรอบแนวคิดทำให้ผู้ใช้หลักสูตรเข้าใจความเชื่อมโยงของสมรรถนะหลักกับกิจกรรมการเรียนรู้ ขณะที่มีการกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จช่วยกำหนดปัจจัยสนับสนุนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ เช่น การพัฒนาครูในหลักสูตร การมีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการบริหารจัดการในระดับโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น นอกจากนี้ การบูรณาการหลักสูตรตามแนวคิดของ Drake & Burns (2000, 8) ที่เป็นการบูรณาการแบบซ้อนกันที่บูรณาการหลายทักษะ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทจริงทางการศึกษาและนักเรียนในบริบทจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความหมายกับผู้เรียน งานวิจัยนี้เลือกใช้แนวทาง Integrated Model และ Webbed Model เป็นหลัก เนื่องจากเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ซึ่งผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลายสาระภายใต้หัวเรื่องเดียวกัน (Theme-Based Learning) ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างเป็นองค์รวมและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ผลการประเมินหลักสูตรยังแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีความเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้จริงในบริบทโรงเรียน โดยเฉพาะการออกแบบหน่วย การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทักษะสมรรถนะ เช่น การสื่อสาร การคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2560, 42) และนิภา เพชรสม (2563, 61) ที่ระบุว่า หลักสูตรบูรณาการเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบองค์รวมที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจรอบด้านและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา ไสลบาท และคณะ (2556) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปฏิบัติของครูได้อย่างเป็นระบบ

2. ผลการประเมินความเหมาะสม ของหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราซโมเดล พบว่า โดยภาพรวม หลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก หลักสูตรได้ออกแบบอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา และสมรรถนะผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา จึงตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของครูในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินหลักสูตรเชิงระบบของ มาร์ต พัฒนผล (2558, 235-239) ที่ระบุว่า การประเมินหลักสูตรควรเป็นกระบวนการวางแผนอย่างมีระบบ ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ไปจนถึงการรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสะท้อนคุณภาพของหลักสูตรอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณา รายหลักสูตร พบว่า หลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 “หลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้าง” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่เชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริงของผู้เรียนและบริบทสังคมร่วมสมัยอย่างเด่นชัด โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสาร การคิดเชิงระบบ และการเป็นพลเมืองโลก ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้ครูผู้สอนว่าเป็นแนวทางที่ตอบโจทย์สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่วนหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 “เด็กโคราชใส่ใจชุมชน” และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 “นักสำรวจโคราช” ก็ได้รับการประเมินในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีความชัดเจนในด้านโครงสร้าง จุดมุ่งหมาย และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะพื้นฐานของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้จากชุมชนและการสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Learning) และเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับชีวิตจริง ทั้งนี้ ผลการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชนาฏ มหาชีโนรส (2566) ที่พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดนางฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตร อยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยเฉพาะด้านการระบุสมรรถนะและการวัดผล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ แสดงให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรที่มีกระบวนการประเมินสมรรถนะอย่างชัดเจนสามารถยกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย เพ็งภิญโญ (2563) ที่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้การยอมรับรูปแบบระบบจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับมากที่สุด ซึ่งสนับสนุนแนวคิดว่าการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีความชัดเจนในองค์ประกอบ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และการวัดผล จะช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนและผู้สอนได้จริง โดยสรุป ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม ครอบคลุมองค์ประกอบหลักของหลักสูตร มีการปรับปรุงเนื้อหา กิจกรรม และระบบประเมินผลให้เหมาะสมกับบริบทของครูและผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ผลการประเมินยังสะท้อนว่าครูผู้สอนสามารถใช้หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านและยั่งยืน

สรุป (Conclusion)

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: โคราซโมเดล ประสบความสำเร็จในการสร้างนวัตกรรมหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้อย่างสมดุล หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยกรอบแนวคิด 4 มิติที่ครอบคลุมทั้งทักษะพื้นฐาน สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ และทักษะทางสังคมอารมณ์ โดยทุกมิติได้รับการออกแบบให้เชื่อมโยงกับบริบทของจังหวัด นครราชสีมาอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเฉพาะหลักสูตรพลเมืองโคราชสู่โลกกว้างสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของหลักสูตรในการตอบสนองความต้องการของครูและผู้เรียนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โคราซโมเดลนี้จึงเป็นต้นแบบที่มีศักยภาพในการขยายผลไปยังพื้นที่การศึกษาอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีสมรรถนะสูง และมีความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเองอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1) จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนควบคู่กับการสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรนำหลักสูตรไปขยายผลในโรงเรียนอื่นภายในจังหวัด นครราชสีมา เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ “เด็กโคราช” และพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21
- 2) จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรต้องอาศัยความเข้าใจของครูในแนวทางการบูรณาการและบริบทพื้นที่ ดังนั้น ควรพัฒนาระบบสนับสนุนครู เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรดำเนินการวิจัยเพื่อขยายการวิจัยในครั้งต่อไปยังจังหวัดอื่นที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสม และประสิทธิผลของหลักสูตรในบริบทที่หลากหลาย
- 2) ควรดำเนินการวิจัยแบบติดตามการทดลองใช้หลักสูตรระยะยาว เพื่อประเมินผลกระทบของหลักสูตรต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความตระหนักทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับครูผู้สอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จริยญา ไสลบาท ปริญญา ทองสอน และวิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (2556). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหินตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์

- ด้วยปัญญา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(1), 79-90. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EduAdm_buu/article/view/18029/15941
- นิภา เพชรสม. (2563). การประเมินการบริหารโครงการการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุฒม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วารสารครูพิบูล, 8(1), 58-68. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/article/view/242565/169608>
- นุชนาฏ มหาชินโรส. (2566). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดนางฟ้าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- มารุต พัฒนผล. (2558). การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2560). เหลียวหลังแลหน้าการศึกษาไทย. วารสารครุศาสตร์, 45(2), 304-309. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/107270/84877>
- วินัย เพ็งปัญญา. (2563). การพัฒนารูปแบบระบบจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีส่วนเสริมด้วยกรณีศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. (2565). แผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาหน่วยงาน. <https://www.korat1.go.th/about>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา. (2565). แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566-2570) จังหวัดนครราชสีมา (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. <https://korat3.go.th/upload/document/1724138047.pdf>
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- Blank, R. K., & Pechman, E. M. (1995). *State curriculum frameworks in mathematics and science: how are they changing across the states?*. Council of Chief State School Officers,
- Curry, L & Temple, C. (1992). *Using curriculum frameworks for systemic reform*. Alexandria, VA : Association for supervision and curriculum development.
- Drake, S. M., & Burns, R. C. (2000). *Integrated curriculum*. Alexandria, VA, USA : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Lake, K & Fogarty, R. (2000). *Integrated curriculum*. Available. <http://educationnorthwest.org/>

sites/default/files/integrated-curriculum.pdf November 10th, 2020.

Sobel, D. (2004). *Place-based education: Connecting classroom and community*.

The Orion Society.

Thummaphan, P., et al. (2022). Competency-based school curriculum: a development and implementation framework. *Community and Social Development Journal*, 23(3), 185-205. <https://doi.org/10.57260/rcmrj.2022.261665>

Vander Ark, T., et al. (2020). *Difference making at the heart of learning: Students, schools, and communities alive with possibility*. Corwin.